

INTRODUCEREA REGIMULUI OFFSHORE ÎN REPUBLICA MOLDOVA: ASPECTE FISCALE

*Stratan ALEXANDRU,
dr.hab., conf. univ., IEFS
Veronica VRAGALEVA,
drd., IEFS*

Abstract. Offshore or tax heaven are very multilateral concepts, so the attitude towards them in not equivocal. The use of areas with a lighter tax regime is one of the most important tools in international tax planning. However, the country's international prestige has suffered from the presence on its territory of such areas. In the context of tax reform initiated in 2007 and the recent raider attacks, there are many discusses around the possibility of transformation of the Republic of Moldova in a offshore zone. In this context, it is necessary to examine the opportunity of the offshore regime in Moldova.

Cadru general

Termenul „offshore” pentru prima dată a fost utilizat în anii '50 ai sex.XX în unul din ziarele din SUA și se referea la o organizație financiară care s-a eschivat de controlul guvernamental mutîndu-și întreprinderea într-un loc geografic necontrolat de SUA. De fapt, schemele offshore nu sunt atît de recente cum s-ar părea, acestea fiind utilizate încă în Grecia Antică. Mai tîrziu, Elveția a devenit prototipul jurisdicțional al zonelor offshore, creînd centre de schimb valutar și instituții financiare cu un grad de confidențialitate ridicat.

Potrivit dicționarului The Economist [1], companiile offshore sunt firme înregistrate în anumite țări sau jurisdicții care au o legislație fiscală fie fără impozite, fie cu impozite foarte scăzute atît timp cît companiile nu desfășoară activități pe teritoriul țării unde sunt înregistrate (din engleză „offshore” însemnînd „în afara hotarului”).

Astfel, zona offshore este un centru financiar de atracție a capitalului străin prin oferirea unor facilități fiscale și de evidență, iar o companie offshore este o companie ce nu își desfășoară activitatea sa economică în țara unde este înregistrată, iar proprietarii acestei companii sunt nerezidenți ai acesteia [2, p.14].

În acest context, zonele offshore se prezintă drept centre de optimizare fiscală internațională, fiind o varietate a zonelor economice libere. Totodată, zonele offshore au fost întotdeauna considerate drept centre de eschivare fiscală, fiind apreciate drept un factor de risc în relațiile cu alți agenți economici, unii autori [6] considerînd aceste zone drept un efect negativ al globalizării. Totuși, multe țări mici, fără resurse naturale capabile să stimuleze producerea, deseori optează pentru formarea zonelor offshore, dat fiind faptul că existența acestora aduce un venit stabil cu cheltuieli administrative minime (nu e nevoie de o armată întregă de controlori și consultanți). Totuși în scopul protejării economiei autohtone, întreprinderilor offshore li se interzice să realizeze activitate economică în țara unde e înregistrată compania. Totodată, în scopul soluționării problemei șomajului, în multe zone offshore se stipulează, în mod obligator,

prezența unui secretariat în țara în care se realizează înregistrarea cu angajarea populației autohtone. De obicei, numărul companiilor offshore în cadrul unei zone variază în jur de câteva mii unități. Totuși, foarte rare sunt companiile din sfera businessului mic în cadrul acestora, deoarece întreținerea unei astfel de companii este costisitoare și e mai rentabilă activitatea în condiții normale în propria țară. De aceea, marea majoritate a companiilor sunt reprezentanți ai businessului mijlociu și mare.

O condiție esențială a existenței unei zone offshore este stabilitatea economico-politică și consecvența în acțiunile elitei politice, astfel încât garanțiile de confidențialitate și politică fiscală să se mențină pe o perioadă mai îndelungată de timp.

Făcând o analiză comparativă a condițiilor de activitate a companiilor în zonele offshore [4] se poate constata că perioada medie de înregistrare a unei astfel de companii este de 3-4 zile, contribuția minimă fiind de aproximativ €150-200. Cota impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător este, de regulă egală cu zero și există condiții de volum aferente capitalului statutar.

Tabelul 1. Analiza comparativă a caracteristicilor companiilor în zonele offshore și în zonele cu sistem facilitat de impozitare

Teritoriul	Termenul necesar pentru înregistrare	Contribuția minimă de stat	Impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător	Capitalul statutar
Belize	O zi	\$100	Nu există	\$50 000
7 state din SUA	2 zile	Variază în dependență de stat	Regim facilitat pentru nerezidenți (fiscally transparent)	Nu se fixează
Bahamas	2-5 zile	\$350	Nu există	\$50 000
Cipru	5 zile	€350	Pentru venitul ce depășește €60 000 – 35%	€5 000
Gibraltar	5-8 zile	£200	Nu există	£2 000
Olanda	3-4 săptămâni	€230	Proportională (20-25,5%)	€90 000

Sursa: [4], [5]

Totodată, sunt prevăzute o serie de sancțiuni pentru neachitarea în termen. Spre exemplu, în Cipru [5], termenul de plată a contribuției minime este 30 iunie a fiecărui an.

Pentru întârziere cu 2 luni a plății se percepe o amendă în volum de 10% de la suma contribuției, iar dacă cu 2-5 luni – 30% din sumă. Dacă nu își onorează obligațiile nici atunci, compania este radiată din registrul companiilor offshore. Dacă într-un termen de 2 ani compania se reînregistrează, aceasta este obligată să achite, pe lângă taxa minimă anuală, o amendă în mărime de €500, iar dacă după 2 ani – €750.

Totodată, în scopul monitorizării fluxurilor financiare ce traversează zonele offshore s-au activizat o serie de instituții internaționale. Astfel, în scopul preîntâmpinării utilizării zonelor offshore în scopuri de „spălare de bani” sau de finanțare a terorismului a fost creat Grupul de elaborare a măsurilor financiare de luptă cu spălarea banilor (FATF), care a elaborat „40+1 standarde” obligatorii pentru toți membrii ONU.

O altă instituție internațională ce monitorizează activitatea zonelor offshore este Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), care a publicat în aprilie 2009, la cererea G20 (grupul format din economiile dezvoltate și marile țări emergente) 4 liste a țărilor, în trei din ele fiind incluse țările și zonele considerate paradisuri fiscale care nu sunt în conformitate cu regulile mondiale privind schimbul de informații fiscale [7], la momentul publicării numărându-se 48 astfel de țări. La situația din 14 septembrie 2011 [8], cele trei liste numărau doar 4 jurisdicții.

De fapt, pe lângă crearea companiilor offshore, se mai practică și producerea sau serviciile IT tip offshore, numite și outsourcing. Aceste varietăți ale activității offshore țin nu doar de delegarea unei părți din responsabilități (de exemplu, activitatea centrelor

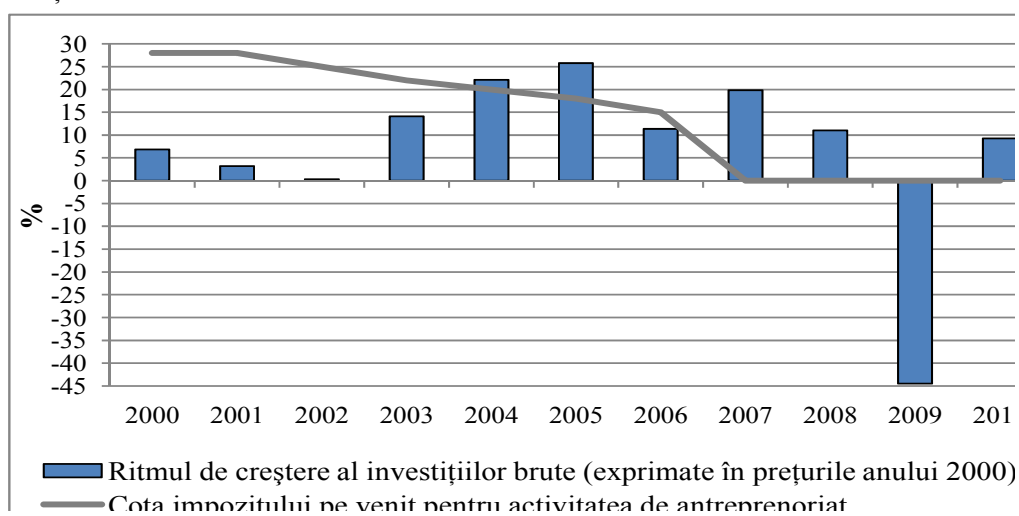
de apel, activitatea unei linii de asamblare sau producere), ci de crearea unei filiale integrale în țările cu un regim fiscal mai lejer. Spre exemplu, astfel de țări sunt Costa Rica (crearea componentelor electronice), China, Vietnam (producerea bunurilor de consum larg), India (centre de apel, tehnologii informaționale).

Republica Moldova

Una din condițiile esențiale pentru asigurarea dezvoltării economice de durată este atragerea investițiilor străine în Republica Moldova, o importanță majoră în realizarea acestui obiectiv având-o statisticile și ratingurile internaționale în care apare Republica Moldova și părerea agenților economici nerezidenți despre sistemul de impozitare autohton.

Potrivit raportului Doing Business 2011 [9], Republica Moldova se află pe locul 90 din 183 state analizate după gradul de ușurință cu care se face o afacere în țară, la compartimentul „Taxe” Republica Moldova clasându-se pe locul 106 din 183 state, comparativ cu alte țări din zonă ca Bulgaria (locul 85), Polonia (locul 121) și Cehia (locul 128).

În ceea ce ține de corelația dintre impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător și creșterea reală a investițiilor în Republica Moldova, în baza datelor analizate, se poate conchide că atractivitatea investițională a țării depinde destul de puțin de regimul fiscal aplicat, astfel încât la menținerea cotei la impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător, creșterea reală a investițiilor a variat considerabil. Desigur, trebuie de ținut cont și de factorii externi care ar putea contribui la acest fapt și anume persistența efectelor crizei economice din 2007-2009.

Grafic 1. Cota impozitului pe venit pentru activitatea de întreprinzător și creșterea reală a investițiilor

Sursa: [10]

Totuși, făcând o analiză a evoluției investițiilor străine directe (ISD) în perioada crizei în Republica Moldova, comparativ cu țările din regiune, se constată că în fiecare din aceste țări ISD au avut o evoluție distinctă, unica trăsătură distinctivă fiind scăderea acestora în anul 2007 comparativ cu anul 2006.

În ceea ce ține de zonele offshore, în Republica Moldova au fost realizate tentative de încadrare într-un cadru normativ-legal a tranzacțiilor cu zonele offshore, începând cu anul 2004. Astfel, în conformitate cu proiectul legii Republicii Moldova cu privire la taxa off-shore (neaprobată la moment), prin zonă offshore se înțelege țara (teritoriul) cu un regim de înlesniri fiscale și/sau care limitează accesul la informațiile despre operațiunile financiare efectuate prin această zonă [3].

Dacă ar fi să comparăm venitul rezultat din potențialele încasări de la 10 000 companii offshore a câte €200 anual, cu încasările totale ale anului 2010 (27 550,9 mil. lei), atunci acest raport ar fi egal cu 0,12%.

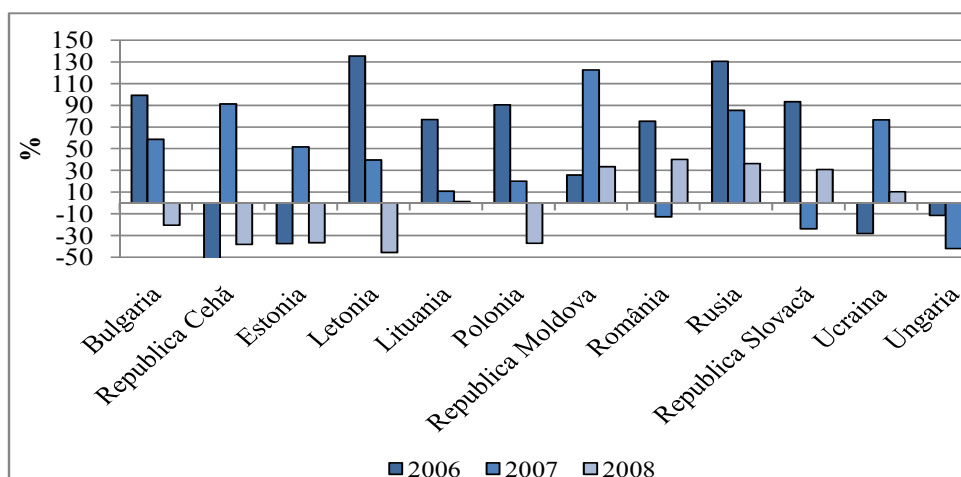

Figura 2. Ritmurile de creștere ale influxului de ISD anterior crizei mondiale în statele Europei de Est

Sursa: [10]

Concluzii:

Chiar dacă tentația de încasare a unor sume suplimentare în bugetul de stat cu costuri minime este mare, totuși, la examinarea posibilității optării pentru transformarea Republicii Moldova în zonă offshore trebuie să fie luați în calcul următoarele teze:

prestigiul țării. Imaginea unei țări pe arena internațională e formată din felul în care această țară își gestionează afacerile interne și externe. De aceea, pornind de la listele publicate de OECD și finalizând cu recomandările date de instituțiile financiare internaționale, poate ușor fi delimitată tendința de pe arena internațională de a scoate din zona „cenușie” țările care s-au aventurat într-o astfel de zonă (de la 48 paradise fiscale în 2009 la 4 în 2011). Orice fluctuație de la cursul general își are propriile consecințe pe care o țară ca Republica Moldova ar putea să le suporte mai greu;

- ✓ venitul neesențial. După cum a fost arătat mai sus, ponderea potențialelor venituri în total încasări este una neesențială. În această ordine de idei, costul de oportunitate legat de optarea pentru un astfel de regim este unul prea mare;
- ✓ imposibilitatea garantării stabilității politico-economice și a consecvenței deciziilor de politică fiscală asumate. Acest factor ar putea fi apreciat ca unul decisiv în refuzul de optare pentru offshore, mai ales ținând cont de perturbațiile politico-economice recente. Astfel, indiferent de regimul fiscal adoptat, acesta o să fie total inefficient în atragerea investițiilor străine, pînă cînd nu se vor acorda anumite garanții de consecvență;
- ✓ alternative existente. La moment, legislația națională este una ce oferă alternative reale zonelor offshore sub formă de zone economice libere sau parcuri industriale. În acest context, ar fi mai rezonabilă și mai puțin costisitoare examinarea posibilității revederii beneficiilor oferite prin cadrul acestor instrumente, decît inițierea unor noi instrumente de politică fiscală;
- ✓ optarea pentru menținerea politicii de stimulare a outsourcingului. Chiar dacă acest fapt nu poate fi găsit în mod expres în nici un act legislativ actual, totuși, politica statului în domeniul fiscal este orientată în stimularea anumitor genuri de activitate, creînd astfel posibilități excelente pentru outsourcing, mai ales în ceea ce ține de domeniul tehnologiilor informaționale (programare).

În contextul celor expuse, considerăm inoportună optarea pentru transformarea Republicii Moldova în zonă offshore.

Bibliografie

1. Economics A-Z, The Economist – <http://www.economist.com/economics-a-to-z/o/#node-21529637>, accesat pe 20.09.2011

“Economic growth in conditions of internationalization”

2. Аксенов Д., Офшорный бизнес. Мировой опыт и российская практика, «Депозитариум», №8(78), Москва, 2009
3. Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT) – <http://www.e-democracy.md/comments/legislative/20040421/>, accesat pe 15.09.2011;
4. Гилан А., Где отдыхают молдавские капиталы. Да, офшор его знает..., «BusinessClass», №50, Chișinău, 2010.
5. Новые законопроекты, одобренные Парламентом Кипра – <http://www.companyregister.ru/news//cyprus?id=236>, accesat pe 20.09.2011
6. Lesage D., The G20 and the Tax Havens: Maintaining the Momentum – www.g20.utoronto.ca/biblio/lesage-tax-havens.pdf, accesat pe 13.09.2011;
7. A progress Report on the Jurisdictions Surveyed by the OECD Global Forum in Implementing the Internationally Agreed Tax Standard, progress made as at 2nd April 2009 – <http://www.oecd.org/dataoecd/38/14/42497950.pdf>, accesat pe 15.09.2011;
8. A progress Report on the Jurisdictions Surveyed by the OECD Global Forum in Implementing the Internationally Agreed Tax Standard, progress made as at 14 September 2011 – <http://www.oecd.org/dataoecd/50/0/43606256.pdf>, accesat pe 15.09.2011;
9. Raportul “Doing Business 2011 Moldova. Making a Difference for Entrepreneurs” – <http://russian.doingbusiness.org/~media/FPKM/Doing%20Business/Documents/Profiles/Country/DB11/MDA.pdf>, accesat pe 23.09.2011;
10. Fala A., Analiza efectelor introducerii cotei zero la impozitul pe venitul din activitatea de antreprenariat, Revista “FISC.MD”, nr.3, Chișinău, 2011